

LATVAS

No. 7. Metai VIII

Vasario (Feb.) 11, 1928

* * *

LTSR valst.
respublikinė
biblioteka

L A I V A S (THE SHIP)

Published Weekly by "Draugas," Publishing Co.

Entered as second-class July 12, 1921 at the post office at Chicago, Ill. under the Act of March 3, 1879.

PRENUMERATOS KAINA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Metams	\$2.00	One Year	\$2.00
Pusei metų	\$1.00	Six Months	\$1.00
Vienam num.	\$0.05	Single Copy	\$0.05

"DRAUGAS" PUBLISHING CO.,

2334 So. Oakley Avenue

Chicago, Illinois

PIRM UŽGAVENIŲ SEKMADIENIS

L e k c i j a .

2 KORINT. 11, 19-12, 9.

BROLIAI: Jūs mielu noru pakenčiate pai kuosius, patys būdami išmintingi. Jūs juk pakenčiate, jei kas jus pavergia nelaisvėn, jei kas jus ryja, jei kas jūsų lobį ima, jei kas didžiūojasi, jei kas muša jus į veidą. Aš sakau savo sugėdinimui, lygkad mes butamėm buvę silpni tame dalyke. Kuo kas nors drįsta girtis, (pai kybėje sakau), drįstų ir aš.

Jie yra žydai, ir aš; yra izraėlitai, ir aš; yra Abraomo ainiai, ir aš; Jie yra Kristaus tarnai, (kaip neprotingas sakau), aš daugiau: daugiau pakėlian darbų, daugiau kalėjimų, kirčių be galo, buvau dažnai mirties pavojuose. Nuo žydų gavau penkis kartus po keturias dešimtis kirčių be vieno; tris kartus buvau rykštėnis plaktas, kartą akmenimis muštas, tris kartus nukentėjau laivo sudužimą, naktį ir dieną buvau jūros gilumoje, dažnai pavojuose nuo vientaučių, pavojuose nuo pagonių, kelionėse, pavojuose upių, pavojuose galvažudžių, pavojuose miestuose, pavojuose tyruose, pavojuose ant jūros, pavojuose tarp netikrų brolių; varge ir skurde, daugelyje būdėjimų, alkys ir troškime, daugelyje pasninkų, šaltyje ir nuogume: be to, kas kitaip atsitinka, kasdieninis veržimasis prie manęs, rupestis visomis bažnyčiomis. Kas yra silpnas, ir aš nesidarau silpnas? Kas yra piktinamas,

(Tąsa 104 pusl.)

E v a n g e l i j a

LK. 8, 4-15.

ANUO metų susirinkus skaitlingai miniai ir besiskubinant pas jį iš miestų, jis kalbėjo prilyginimu: Sejejas išėjo savo sėklos sėtų. Jam sėjant, dalis krito prie kelio, buvo sumindžiota, ir dangaus paukščiai ją sulėsė. Kita dalis krito ant uolos ir išdygus padžiuvo, nes neturėjo drėgmės. Kita krito tarp erškėčių ir draug išdygę erškėčiai nusmelkė ją. Kita dalis krito į gerą žemę ir išdygus nešė šimteriopą vaisių. Tai sakydamas jis šankė: Kas turi ausis klausyti, tas te klausai. Jo mokytiniai klausė jį, ką tas prilyginimas reiškias. Jis jiems tarė: Jums duota pažinti Dievo karalystės paslaptį, kitiems gi skelbiama prilyginimais, kad regėdami nematytų ir girdėdami nesuprastų. Tas prilyginimas štai ką reiškia: Sėkla Dievo žodis. Prie kelio tai tie, kurie klauso; paskui ateina vėlnias ir atima žodį iš jų širdies, kad jie netikėtų ir nebutų išgelbėti. Ant uolos tie, kurie išgirde su džiaugsmu priima žodį; bet jie neturi šaknų; jie tik iki laikui ir pagundos metu jie atsitraukia. Kas gi krito tarp erškėčių, tai tie, kurie kad ir klauso, bet šalin eidami rūpesnių, turtų ir gyvenimo džiaugsmų nutroškina mi ir nenėša vaisiaus. Kas gi krito į gerą žemę, tai tie, kurie klauso žodžio, jį palaiko tikrai geroje širdyje ir neša vaisiaus kantrume.

* * *

Tėvynės Nepriklausomybės Šventė

Tiktai Lietuvai išgama nesusiūdina, užgirdęs šį taip brangų kiekvienai lietuviškajai širdžiai žodį: **“nepriklausomybė”!**

Jau 10 metų sukako, kai Lietuva, pirma taip garsi visoje Europoje viešpatija, valdžiusi visą Europos vidurį nuo Baltųjų iki Juodųjų jūrų, paskui papuolusi, susijungdama su Lenkija, skurdan ir galutinai maskolių pavergta, po ilgų ir sunkių vergijos metų, vėl atgavo nepriklausomybę.

10 metų — tai pasaulinės istorijos amžiams trumpas laikotarpis, bet atgimstančiai Lietuvai tai yra ilgas, ilgas tarpas.

Nenoromis kilsta klausimas: ką šituo tarpu Lietuva yra nuveikus? ar ji ėjo ir ar eina tikrais takais? ar nedarė ir nedarė klaidų? ar pasiekė to, ką pasiekti privalėjo?

Į šitokius klausimus galės atsakyti tiktai istorija, kuriai prieinami visi įvykių šaltiniai, atskleidžiamos, taip vadinamos, užkulisinės paslaptys. Aš čia noriu pasidalyti su amerikiečiais lietuviams tomis aplinkybėmis, kokiose mūsų atgimstančioji Lietuva pradėjo vystytis ir šiandieną vystosi.

Lietuva, dėka pasišventusiems žmonėms, kurių tarpe yra sulošęs nemažą vaidmenį ir dabartinis Lietuvos prezidentas, Smetona, įgijus nepriklausomybę, buvo atsiradusi lyg ant kryžkelio, neprisiruošiusi prie šio taip svarbaus darbo — iš naujo sutvarkyti Lietuvą ir pastatyti ją ant tvirtų kojų.

Nestigo lietuviams drąsos, energijos, bet visų pirma truko išmokslintųjų žmonių, pratusiųjų ir sugebėjančiųjų stoti prie valstybės vairo. Išmokslintųjų lietuvių, sulyginant, buvo labai mažai, nes maskoliai kliudė apšvieta. Apšvietesnieji priklausė daugumoje prie lenkų, ar sulenkėjusių lietuvių bajorų, kuriems Lietuva nė kiek nerupėjo, o buvo rūpėjusi **“Polski od morza, do morza”**.

Šitam nedideliame mylinčiųjų tėvynę ir išmokslintųjų vyrų skaičiui prisi-reikė staiga paimti į savo ranką visa valdžia. Tai vienas sunkiausiųjų uždavinių! Tai ne budelė pastatyti! Gi reikia ne tiktai pačiam susitvarkyti viduje, bet reikia sueiti į santykius su didžiule Europa, su visu pasauliu!

Diplomatija, tai santykių tarp valstybių širdis. Ji išsidirba šimtmečiais. Jos mokinasi tam tikrose mokyklose, taip vadinamuose liceumuose. Diplomatiijoje mankštinasi iš pat jaunų dienų; diplomatijos žinias ir protą, jei taip galima išsirtarti, paveldėja vaikai iš savo tėvų. Diplomatiją veda prityrę ir išminkinti žmonės. Ir prisi-reikė lietuviams, niekeno nežinomiems, nepažįstamiems, neįgudusiems, umai stoti greta vilko neštų ir pamestų, senų pasaulinių diplomatų.

Prisi-reikė iš karto sudaryti, tėvynę ginti kariuomenę. Bet kariuomenės galybė priklauso ne nuo kareivių drąsos ir skaičiaus, tiktai nuo jos vadų. Šitą labai gerai prirodė Rusija, kurios paprasti kareiviai viso pasaulio buvo gi-

riami, kaipo drąsiausieji, o vienok jie buvo sumušti, kadangi nebuvo gerų vadų. Iš kur šiuos vadus surasti?

Prisireikė tuč tuojaus sutvarkyti su sisiekimą (geležinkelius, plentus, kelius, uostus), pastatyti ant kojų ukį, šitą mūsų Lietuvos pagrindą, kur 85% ukininkų; sutvarkyti vidujinį tėvynės gyvenimą, mokslą, policiją, apskričius, valsčius; užmegsti su užsieniu prekybos ryšius — žodžiu, prisireikė šitam mažam lietuvių pionierių (pirmųjų praminėjų takų) skaičiui surasti žmonių, galinčiųjų ir tinkamųjų užitmi speciales, tam tikras vietas.

O iš kur jie gauti? Tiesa, pripludo iš Rusijos pilnų pilniausia, bet daugumoje, tai buvo žmonės, arba prisigėrusieji senos maskoliškos biurokратиškios dvasios, arba persisunkę revoliucijinėmis, anarchistinėmis, ne tveriančiomis, bet ardančiomis, nepripažįstančiomis Dievo ir sąžinės pažiūromis, kurios padarė ne mažos įtakos ir vietiniams lietuviams. O čia iškilo aikštėn iš lindynių gaujos, pirma lindėjusiųjų paslaptyje žmonių, kuriems rupėjo ne tėvynės idealas, bet žemiausieji galima pasakyti, gyvuoliškieji siekiai.

Štai kokiose aplinkybėse prisireikė Lietuvai pradėti naujas tvarkymo valstybės gyvenimas.

Nėra tad ko stebėtis, jei buvo padaryta, o ir šiandieną dar yra daromos klaidos.

Atsistoja priešaky, kartais ir labai gerų norų ir pilnų energijos jaunų bet neprityrusių jėgų. Bet šis įvairių elementų mišinys sudaro žmonėse minčių suirutę, suskaldo taip reikalingą, ypač

kuriant iš naujo valstybę, vienybę; atitraukia daugelį nuo to cemento, kursai tvirtai sulipdo valstybės murus ir neduoda jiems griuti, t. y. nuo tikybos. Gerai sako istorikas Schnurer'is Savo "Bažnyčia ir Kultura": "Kultūros uždavinys yra, kaskart tobuliau ir sutartinau lavinti žmones jų įvairių įvairiausiose dvasios, širdies ir nuotaikos nusistatymuose, tvarkyti jų žemus palinkimus ir palenkėti aukštesniųjų vadovavimui. Šito negalima pasiekti be tikėjimo. Bet tikyba privalo būti tikrai tvirta, nesimainanti, bet amžina, t. y. Romos katalikų apaštališkoji tikyba."

Susidaro partijų partijos, jų ginčai, jų agitacijos — šitas demoralizuojančiai veikia žmones. Partijų siekiai užtemdo tėvynę. Seime vietoje kurimo darbo — tiktai ginčai. Čia nebė tėvynė rupi bet savo partijiniai reikalai. Žmonėse nebtenka pasitikėjimo valdžia; upas sugenda, net pradeda imti viršų bolševistiškoji dvasia, priveda prie, tiesa, ne kruvinos, bet visgi revoliucijos, kuri visados yra demoralizuojanti tautą ir po kurios irgi nepasiekta susitarimas ir vienybė.

Neprityrusių, kad ir labai gerų norų žmonių buvo daroma eksperimentai (mėginimai), kurie visados kainuoja brangiai. Linų monopolis, marmeladodo dirbtuvės, pridėdamųjų mokesčių išreikalavimas — tai brangi prityrimo kaina. Ypač, kad buvo didžiausioji pinigų stoka, prie kurios dar buvo prisidėjusios blogi keturi paskutiniai metai.

Dažnai matėsi valdžios svyravimai kaip politikoje, taip ir vidujintame susi-

Tretininkų Žinios.

Jubiliejinių šv. Pranciškaus metų užbaigimas Kaune.

Spalių 4 d. 7 val. vakare Kaune Tilmano salėn supludo daugybė žmonių šv. Pranciškaus pagerbti. Šalia paprastos tarybės ir darbininko, tų pirmaeilių šv. "Vargso" vaikų, matėsi inteligentų, mokslėvių ir net aukštesnės dvasiškijos atstovų. Visus juos čia sutraukė malonus "Vargso" iš Azijos asmuo.

Iškilmingas susirinkimas pradėdamas religine šv. Pranciškaus garbei giesme. Visi nusiteikę, kaž kaip saviška ir jauku.

Susirinkimą atidaro Lietuvos tretininkų vadas Tėvas Pranciškus. Jis džiaugiasi susirinkusiųjų gausumu ir, dėkodamas už atvykimą, kviečia prezidiuman sekančius asmenis: Mgr. Faidutti, vysk. Reinį, kan. Alekną, kan. Stakauską ir kun. Mielešką. Sekretorijatan patenka p. Tomášauskaitė ir kun. Grauslys. Pirmininkauja kun. Mieleška.

Pirmą žodį taria šv. Tėvo atstovas Mgr. Faidutti, perskaitydamas šv. Tėvo pasveikinimą ir palaiminimą Lietuvos tretininkams. Su pagarba sustoję visi išklauso krikščionybės Tėvo žodžių. Toliau jis sveikina susirinkusius ir bendrai visos Lietuvos tretininkus savo vardu. Jis džiaugiasi, kad šiais jubiliejiniiais metais lietuvių tretininkų atstovai aplankė Rymą, tuo būdu pareikšdami Apaštalių Šostui savo prisirišimą ir meilę. Iškelia mūsų tautos ypatingą šv. Pranciškaus meilę nes, anot jo, niekur pasaulyje proporcingai nėra tiek daug tretininkų kaip pas mus. Jis linki toje meilėje išvermingumo, nes išvermingumas yra visų dorybių vainikas. "Kaš išvers, tas bus išagnytas". Linki, kad mūsų tretininkai dar labiau pasidagintų, taip, kad neliktų Lietuvoje šeimynės, kurioje nebūtų bent vieno tretininko. Dabartinio popiežiaus yra didžiau

sis noras, kad evangelijos šviesa apšviestų kuodaugiausiai stambeldžius, kad žmonės vis daugiau ir daugiau pamylėtų eucharistinį Jėzų ir pagaliau, kad visi atskilę nuo Katalikų Bažnyčios vėl į Ją grįžtų. Tie trys dalykai ir mums turi rūpėti. Darbuokimės ta šv. Tėvo mintimi, kad katalikybės darbe taptume pirmi Europoje ir visam katalikiškam pasaulyje.

Po gražaus Mgr. Faidutti pasveikinimo seka trys žinomųjų Lietuvos veikėjų ir kalbėtojų paskaitos.

Pirmasis kalba kan. Tumas, nurodydamas šv. Pranciškaus svarbesnius gyvenimo bruožus ir jo reikšmę visuomenėje. Jis iškėlė savo paskaitoje sekančias mintis: šv. Pranciškus, nors ir paprastas žmogus, tačiau turėjo didžios įtakos visuomenėj. Tos įtakos jis pasiekė nekoku nors ypatingu mokslu, bet Dievo dvasia, kuri buvo jame. Jo laikai buvo dvasios pakilimo laikai. Visi degė noru atvaduoti Kristaus grabą iš stambeldžių rankų. Visi, net ir vaikai, norėjo kariauti ir lieti kraują už Kristų. Tačiau ir tame laike buvo žmonių, kuriems rūpėjo tik pasiplėsti ir palėbauti. Po tų ilgų karų pasireiškė žmonių dvasios nupuolimas ir ištvirkimas. Prasidėjo tarpusavės kovos ir silpnesniųjų smaugimas. Tokiuose laikuose gailėtingasis Dievas paprastai įžiebja savo dvasios kokiam nors žmogui, kurs ir atnaujina visuomenę. Toks žmogus ir buvo šv. Pranciškus. Jis pradžioje linksmas vėjavaikis, bet sunki liga, iš kurios vosnevos jis atsikelia, atnaujina jo dvasią. Jis pamato visuomenės netvarką ir užsidega noru tapti apaštalu. Tam tikslui jis tobulai persilima Kristaus meilės ir neturto dvasia. Jis pradeda neramiai blaškomai visuomenei skelbti Dievo ramybę. "Atradau turtą neturte!" taip šaukia jis atsizadėdamas visko ir net atiduodamas savo paskutinį rubą tėvui, o vietoje

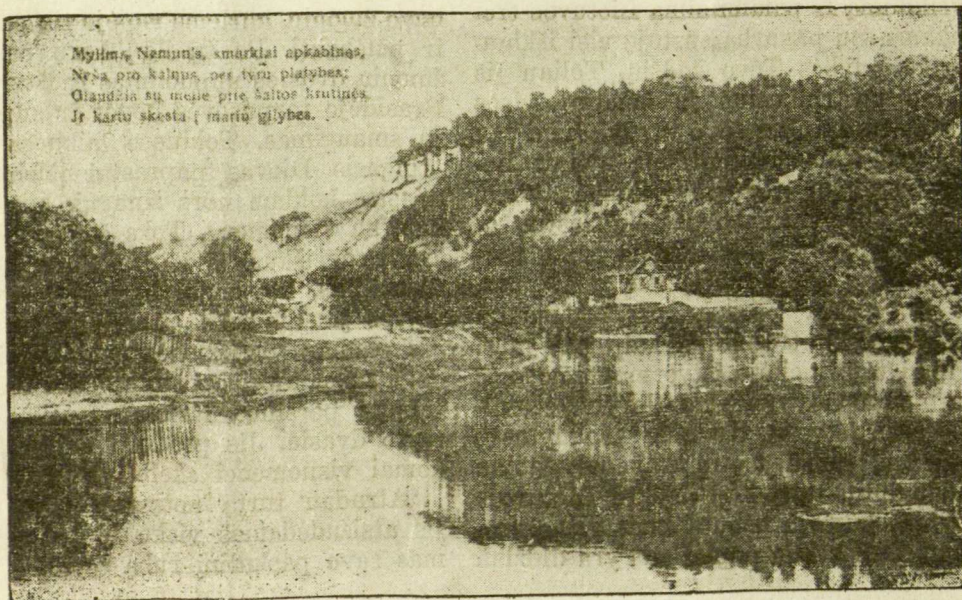
to visko pasirinkdamas dangaus Tėvą. Žmonės mato jo pasiryžimų, nuoširdumą ir pradeda sekti jį. Jo visa darbo programa — tai meilė. Jis nepasitiki tais, kurie daug galvoja, o maža jaučia ir myli. Meile jis laimi visus, ir net plėšikus paverčia vienuoliais. Visas pasaulis, visi tvariniai tai jo broliai ir sesės. Jis pamoksluose skelbia ramybę ir dėkingumą gerajam Dievui. Ir daug stebėtinų atmainų įvyksta dėl jo: Asyžiuje paleidžiami vergai, valstiečiai gauna miestelėnų teises, politiniai nusikaltėliai amnestuojami ir t.t. Ir mes gaivinkime savo gerus įkvėpimus ir meilę žmonėms, kad taptume visuomenės apaštalais! — taip baigia savo nepaprastai gyvą ir įdomią paskaitą prelegentas.

Toliau kalba Jo Ekscelencija vysk. Reinyš tema: „Tretininkai ir mūsų tauta.“

Jo kalbos turinys sekantis: Šv. Pranciškus įsteigė tretininkiją tam, kad Evangelijos dvasia kuoplačiausiai praplistų visuomenėje. Jis norėjo vykdomos evangelijos gyvo pavyzdžio, kad visi juo pasekė lengviau pasiektų amžiną laimę. Tos evangeliškos dvasios įvykdymui tarnauja: malda, atgaila ir meilės darbai. Malda tai nuolatinis visur ir visuomet Dievui tarnavimas. Atgailoti reikia už savo ir visuomenės nuodėmingumą. Atgailoti tai reiškia neprisirišti per daug prie antrinių dalykų. Meilė turi pasireikšti labdarybės darbais.

Mūsų tautai dabar nemažiau reikalingi tretininkai kaip šv. Pranciškaus laikais. Ir pas mus yra vargo, nedoros, nemokėjimo Dievui tarnauti. Reikia pagalbos Bažnyčiai. Tam visam reikia tretininkų.

(Bus daugiau).

Mylima, Nemun's, smarkiai apkabina,
Nes a pro kalpus, des tyru platybas;
Glandžia tu meile prie kalnos kruitines,
Ir kartu skesta i mariu gilybes.

Senieji Kražiai.

P. Tarasenka.
(Tęsinys).

Didesnis varpas sveria 6,800 sv., o pats mažiausias 1,600 sv.

1641 m. Kražiuose buvo pastatyta dar viena bažnyčia ir įsteigtas moterų benediktinių vienuolynas, o 1756 m. kunigas klebonas Mankauskas įsteigė čia dar moterų Mariavičių vienuolyną.

Taip kas kartą plito ir žydėjo Kražiai. Nesustabdė Kražių žydėjimo ir švedai, kurie užėmė juos 1656 m. Kaip švedų palikimą, Kražiuose liaudis rado "švedų pilį" — piliakalnį esantį netoli Kražių ties Papilio kaimu. Neturiu daviniių, kurie šį liaudies atminimą patvirtintų, nes "pilis" piliakalnius statė lietuviai nuo pirmųjų savo apsigyvenimo Lietuvoje laikų ir švedai vėliau dažniausiai naudojosi jau esamais piliakalniais, kuriuos pritaikindavo naujiems karo reikalavimams ir įrengdavo juose savo stovyklas.

1717 m. Kražiai buvo didokas miestas, kuriame tada buvo šios gatvės: Didžioji, Šaugalių, Ivanavičių, Kažemėkų, Vokiečių, Šaukėnų ir skersgatviai Batakių, Varnių ir Vienuolių.

Padėti ekonominiam Kražių žydėjimui karalius Stanislovas Augustas 1780 m. priveleju Kražiuose įsteigė tris metines muges ir du turgus kas savaitę.

Okupavę Lietuvą rusai panaikino jezuitų ordeną ir uždarė Kražių kolegiją, kurios vietoje buvo įsteigta 1797 m.

6 kl. mokykla, pavesta laikyti kunigams karmelitams. 1817 m. ši mokykla buvo perkelta į Klovainius, o Kražiuose įsteigta gimnazija.

Karmelitų mokyklos ir gimnazijos buvimo Kražiuose laikotarpiais Kražiai nenustojo, kaip ir senovėje, buvę kultūrišku Žemaitijos centru. Geri ir patyrę mokytojai, tarpe kurių buvo ir kunigas, vėliau vyskupas M. Valančius, patys budami gerais tėvynainiais, negalėjo nesužadinti jaunimo tarpe karštų tėvynės meilės jausmų ir norų dirbti jos labui. Ne veltui Kražių gimnazijos auklėtiniai buvo laikomi geriausiais studentais Vilniaus universitete. Kultūrinis Žemaitijos klestėjimas XIX šimt. pradžioje, tai Kražių mokyklų auklėtinių darbai, iš kurių turi būti pažymėti šie asmenys: Pranas Zatorskis, poeta, apdainavusis gražiomis eilėmis gimtąją Žemaitiją; Simas Stanevičius, pirmas žemaitis — rašytojas, Liudvikas Jucevičius — etnografas, Žemaitijos tyrinėtojas, Jurgis gr. Plioteris, istorikas ir archeologas, Antanas Šemetas, garsus rytų kalbų žinovas.

1832 m. Kražių gimnazijai buvo įsakyta mokinti rusų kalbą, o 1842 m. norint padidinti naujai paskirto gubernijos miesto reikšmę, Kražių gimnazija buvo perkelta į Kauną. Kartu buvo perkelta ir turtinga biblioteka, fizikos kabinetas ir mineralų ir numizmatininė kolekcijos.

(Bus daugiau)

KONKORDATAS

TARP ŠVENTOJO SOSTO IR LIETUVOS VALDŽIOS (Tęsinys).

XVII.

Visi bažnytiniai ir vienuoliniai juridiniai asmenys, einant bendrosios teisės dėsniais, turi teisės įgyti, perleisti, turėti ir valdyti, sulyg Kanonų Teise, savo kilnojamuosius ir nekilnojamuosius turtus, taip-gi ir teisės stoti teisme kiekvienoje instancijoje arba Valstybės įstaigoje, ginant savo pilietines teises.

XVIII.

Lietuvos Respublikos žemėse negali užimti parapinės beneficijos, nebent gavus Valdžios sutikimą: 1) svetimšaliai re piliečiai; 2) asmenys, kurių veikinnas buvo priešingas Valstybės saugumui.

Respublika laiduoja teisę atatinkamiems viršininkams skirti darbus, pareigas ir bažnytines vietas sulyg Kanonų Teisės įstatymais. Skiriant parapijų vietas bus taikomos sekančios teisyklės:

Prieš padarysiant paskyrimus šioms beneficijoms, bažnytinė valdžia pasiteiraus pas atatinkamą Respublikos Ministerį, kad užsitikrinus, jog nei viena kliūtis aukščiau numatytais 1 ir 2 punktais, jų nekliudo. Atsitikime, jeigu minėtasis Ministeris nepristatytų laike 30 dienų jų priekaištų prieš asmenis, kurių paskyrimas yra numatytas, bažnytinė valdžia padarys paskyrimą.

XIX.

Koliatorystės teisė, ar tai Valstybės ar pavienių, pasilieka galioję iki naujai

sutarčiai. Tinkamo dvasiškio pasiulymas į liuosą vietą bus padarytas globėjo 30 dienų bėgyje iš trijų vardų sąrašo, kuri patieks vyskupijos Valdytojas.

Jeigu 30 dienų bėgyje nebuvo padaryta pasiulymo, vietos aprupinimas liks liuosas. Atsitikime, kur tai liestų parapijų vietą, vyskupijos Valdytojas prieš paskiriant, pasiteiraus pas atatinkamą Ministerį, sulyg 18 straipsnio.

XX.

Jeigu dvasiškiai arba vienuoliai yra apkaltinti pasauliniuose Tribunoluose nusikaltimais, numatytais Respublikos baudžiamųjų įstatymų, šie Tribunolai tuojau praneš atatinkamam vyskupijos Valdytojui apie kiekvieną tos rūšies įvykį ir jame prisiųs, tame atvejuje, apkaltinimo aktą ir teismo parėdymą su savo pastabomis. Valdytojas arba jo atstovas turės teisės, pabaigus teisminę procedurą (ei-gą), sužinoti bylos aktus. Suėmimo arna įkalinimo atsitikime aukščiau minėtų asmenų, pasaulinės valdžios elgsis su priderančia anų luomo ir hierarkinio laipsnio pagarba.

Dvasiškiei ir vienuoliai bus laikomi ir kalinami atskirtose vietose nuo pasauliečiams skirtų vietų, nebent būtų atimtas atatinkamo vyskupijos Valdytojo jiems dvasinis luomas.

Atsitikime kuomet jie būtų teismo nuhausti kalėti, atliks šią bausmę bet kuriame vienuolyne, arba kitokiame bažnytniame name tiems tikslams paskirtose vietose.

XXI.

Vyskupijų Valdytojai budės, kad visi tikintieji turėtų religinės pagalbos jų

gimtoje kalboje, sulyg Bažnyčios taisyklėmis.

XXII.

1. Lietuvos Respublika pripažįsta savasties teisės bažnytiniam ir vienuoliniam juridiniams asmenims prie visų kilnojamųjų ir nekilnojamųjų turtų, kapitalų, pajamų ir kitų teisių, kurias šie juridiniai asmenys turi dabar Valstybės teritorijoje.

2. Lietuvos Respublika sutinka, kad aukščiau minėtosios savasties teisės, atsitikimuos jeigu jos nebutų dar įrašytos į hipotekos aktus arba kitus lygios vertės juridinius įrankius, vardu juridinių asmenų, kurie tai turi (Vyskupijos, Kapitulos, Kongregacijos, vienuoliniai Ordenai, Seminarijos, parapijos ir kitos beneficijos etc.), butų ten įrašytos, ir tai pasiremiant atatinkamo vyskupijos Valdytojo pareiškimu, patikrintu atatinkamos civilės valdžios.

3. Nekilnamųjų turtų klausimas, kurie Bažnyčiai tapo Rusijos atimti ir kurie dabar rastųsi Lietuvos Valstybės valdyme, bus išrištas tolimesniąja sutartimi.

4. Turtai kuriuos Lietuvos Respublika atgautų nuo kitų Valstybių ir kurie priklausė kitados Bažnyčiai, bus jai grąžinti sulyg Kanonų Teise.

XXIII.

Republikos išmokamos sumos, prisitaikant prie esamojo įstatymo priimtų e-tatų, Žemaičių ir Seinų vyskupijų vardu ir Apaštališkosios Vilniaus Administracijos, kitaip tariant Kauno arkivyskupijai, Vilkaviškio ir Kaišedorio vyskupijoms, bus taip-gi išmokamos ir ta pačia proporcija naujosioms Telšių ir Panevėžio

vyskupijoms. Valstybė pasiketina vienok padidinti šias pašalpas ta pačia proporcija, kuria tai padarys kitose Valstybės Administracijos šakose.

Tolymesnis susitarimas tarp Aukštųjų darančių Konkordatą Pusių sutvarkys visa, kas liečia Bažnyčių ir kitų bažnytinių trobėsių palaikymą taip-gi ir naujų statymą, reikalingų sielų gerovei.

XXIV.

Arkivyskupas, Vyskupas, Dvasiškijs ir didžioje Seminarijose mokytojaujantis personalas turi emerituros teisės. Jų dalyvavimas emerituros kasoje bus vėliau nustatytas, susitarus su vyskupijų Valdytojais.

XXV.

Valstybė suteiks pilną laisvę organizuotis ir veikti draugijoms, turinčioms pirmaeilius tikiybinius tikslus, sudaraučias Katalikų Veikimo dalį ir, kaip tokias, priklausančias nuo vyskupijų Valdytojų valdžios.

XXVI.

Visi įstatymai, įsakymai ir nutarimai, kurie prieštarautų šiems skyrių nuostatams, tuo pačiu metu bus panaikinti, kuomet įsigalės šis Konkordatas.

XXVII.

Esantieji Lietuvoje bažnytiniai turtai, bet priklausantieji juridiniams bažnytiniam arba vienuoliniam asmenims, turintiems savo buveinę už Lietuvos Valstybės ribų, ir atvirkščiai, sudarys pagrindą naujai sutarčiai.

(Bus daugiau).

Amerikos Lietuvių Žinios.

DETROIT, MICH. Šv. Jurgio par. rekolekcijos gražiai pavyko. Vedė tėvas Marijonas Mačiulionis gruodžio 15, 16 ir 18 dd. Žmonių lankėsi gausingai visą laiką.

Paskutinę dieną ėjo prie šv. Komunijos apie 1,000 žmonių. Tėvas Marijonas ragino visus prie dievotumo. Svečiai kunigai darbavosi V. Masevičius, K. Valaitis. Pabaigoje rekolekcijų, sekmaadieny, gruodžio 18 d., buvo iškilmingi mišparai. Mišparus laikė kun. Masevičius. Žmonių buvo pilna bažnyčia. Choras vadovaujant varg. B. Nekrašui gražiai giedojo giesmes.

KENOSHA, WIS. — Kalėdų vakarą parapijos salėje buvo įrengta puikus vakaras su programa ir vakariene klebonui kun. M. Urbanavičiui pagerbti.

Vakaro vedėjum buvo senas Kenosho veikėjas p. Trakšelis. Pirmą programo dalį išpildė mokyklos vaikai, vadovaujant Seserim Pranciškietėm.

Eskimosų drilius išėjo puikiai. Jį išpildė 1 ir 2 skyriaus vaikai.

Dialogą "Senis ir boba" atliko panelė Druktenaitė ir Dišris. Abu lošėjai parodė artistiškus gabumus.

"Kalėdų Diedukas" (šokis) išpildė 5 ir 6 skyriaus ir "Kalėdų simbolai" 3 ir 4 skyriaus labai gražiai. Ant galo buvo dainos 7 ir 8 skyriaus.

Po perstatymo prakalbą apie Amerikos lietuvių vienybę ir reikalą remti lietuviškas mokyklas pasakė V. M. Stulpinas iš Chicagos.

Pasibaigus pirmai programos daliai, vedėjas pakvietė visus prie skanios vakarienos.

Kenoshos lietuviai turi užtektinai veikėjų, tik reikėtų daugiau sutarimo, o būtų galima didelių darbų nuveikti.

Kenoshos lietuviai, nepasiduokite kitoms Wisconsin kolonijoms. Jus turite

daugiau progų ir geresnes sąlygas lietuvių palaikyti. Turite parapijinę mokyklą. Visi leiskite savo vaikus į ją, nes tuomi suteiksite progos vaikams pažinti savo tėvų kalbą ir istoriją.

WORCESTER, MASS. *Blaivybės reikalai.* Blaivybės klausimas jau nuo senai čia buvo rimtai judinamas. Dar prieš prohibiciją Worcester'yje gyvavo skaitlingiau sia Naujoje Anglijoje kuopa. Jos narių skaitlius siekė 400 ypatų. Šioji kuopa daug prisidėjo darbu ir aukomis prie tėvynės reikalų, taip ir vietos kultūrinio lietuvių judėjimo. Jos pasidarbavimu surinkta Lietuvai daug aukų ir parduota daug bonų. Šiame reikale Worcesteris užėmė pirmąją vietą visos Amerikos išeivijoje. Ji irgi dirba vietos reikalams — butent: prisidėjo prie šv. Kazimiero bažnyčios ir mokyklos statymo ir įrengimo, padeda tas įstaigas nunai užlaikyti, skleidžia blaivybės idėją ir sutvėrė vietos Labdarių Draugiją.

Laikraštis "Tautos Rytas". — Blaivybės praplatinimui ir jos užlaikymui, kuopos dvasios vadas kun. J. Jakaitis išleidinėjo ir redagavo laikraštį "Tautos Rytas". Tuomi daug prisidėta prie blaivybės miniose paskleidimo ir tos idejos palaikymo. Ačiu šiai įtekmei, daugelis, pirm mylėjusių baltakę, metė ją vartoję ir liko blaiviais žmonėmis — gerais šeimynos ir visuomenės nariais. Giliai įdiegta blaivybės dvasia, net įvedus prohibiciją, neišnyko. Kuopa tęsia savo darbą toliau ir nunai. Ji gyvuoja gerai. To įrodymui paminėsiu, kad dabartinėn Centro Valdybon įeina didžiūma worcesteriečių. Tas faktas savaimi kalba apie kuopos narių susipratimą ir jų blaivybės dirvoje veiklumą.

Klausimai ir Atsakymai

KLAUSIMAS. — Delko Lietuvos valdžia neuždarė lenkų mokyklų, kurių tiek priviso Gryniumi prezidentaujant?

O. B., Chicago, Ill.

ATSAKYMAS. — Daug yra klausymų, kodėl valdžia šito, ar kito nepadarė. Istorija paskui šitą mums išaiškina. Kol pati valdžia nesiaiškina tai sunku yra sužinoti motyvus.

KLAUSIMAS. — Ką reiškia žodžiai: “Ką tik tavo ranka gali padaryti, tuojau daryk, nes nei darbo, nei proto, nei išminties, nei žinojimo nebus mirusiųjų buveinėje, į kurią tu skubiniesi”. (Pam. 9, 10).

O. B., Chicago, Ill.

ATSAKYMAS. — Jie reiškia, kad mes darytumeme savo jėgomis, t. y. visa savo sielos ir kuno jėga. Taip reikalaujama iš žmogaus darbo, nes ne dykinėjimas sutinka su nurodytu gyvenimo budu, bet nuolatinis veiklumas. Pirmutinė gi mintis ir didžiausi taisyklė, kurios žmogui reikia prisilaikyti, pasinaudojant gerybėmis ir dirbant, visuomet pasilieka Dievo valia, kad žmogus nuolankiai tenkintusi tuomi, ką Dievas jam skiria. Reikia veikti dabar savo sielai išganyti, nes numirus, nebebus laiko, nei sumanymo, nei minties žemiškiems dalykams.

KLAUSIMAS. — Kodėl Lietuvos kunigai skelbdavo, kad visokios valdžios eidavo iš Dievo ir buvo priešingi nuversti caro valdžią, tiktai jaunesnieji kunigai gėdijosi tokių baiktų iškelti?

O. B., Chicago, Ill.

ATSAKYMAS. — Reikia ir tamstai gėdytis tokias baikas skelbti. Caras buvo visados didžiausias katalikybės, Lietuvos ir kunigų priešas, nelyginant, kaip ir šiądieną yra daug tokių žmonių, skelbiančiųjų butus ir nebutus daiktus apie kunigus. Šitokiems rupi jie nužeminti ir tuo pačiu atitraukti nuo tikėjimo.

Kad kunigai įsakydavo klausyti valdžios, nes ji eina iš Dievo, tai ir šiądieną tą patį tvirtina, nes Šv. Paulius savo laiške į Romiečius aiškiai sako: “Kiekvienas tepasiduodie aukštesniosioms vyresnybėms; nes nėra valdžios be Dievo; kurios gi yra, jos Dievo įstatytos” (13,1). Toliau paaiškina mintį, jog vyresnybės bijo tiktai piktadariai: “Nes vyriausybės nėra bijotinos geriems darbams, bet piktieji”. (13, 3). “Nori nebijoti vyriausybės? Daryk gera.”

Bet vyriausybės reikia klausyti tiktai tada, jei ji nieko pikto prieš tikėjimą ir dorą neliepia. Jei lieptų nusidėti prieš Dievą, tai tada nevalia valdžios klausyti.

KLAUSIMAS. — Kokio tikėjimo yra Voldemaras ir Smetona? Kokio jie doriškojo pasielgimo.

O. B., Chicago, Ill.

ATSAKYMAS. — Smetona yra katalikas. Voldemaras protestantas. Apie jų dorą ir šeimyniškąjį gyvenimą, tai ne “Laivui” čia kalbėti. “Laivas” nesikiša į privačių žmonių gyvenimą. Kiekvienas atsakys už savo darbus prieš Viešpatį. Niekados nereikia žmoguje ieškoti blogų pusių.

Tamsta užduodi “Laivui” labai dažnai keistų klausymų, kurių gvildenti viešumoje nepritinka ir kurių “baltas” popierius nepakelia. Tokiems klausimams gali atsakyti tiktai tie, kurie mėgsta “juoda” pušinę popierį.

KLAUSIMAS. — Delko “Laivas” neį visus klausimus atsako? *J.B. iš Roche-rio*

ATSAKYMAS. — Apie šitą buvo “Laive” jau paaiškinta. Tamsta skundiesi, kad “Laivas” neišdrįsta, ar neišsigali atsakyti. — Labai klysti. Bet kas link tamstos klausimų, tai dažnai jie yra sustatyti labai netvarkiai ir nesuprantamai. Apie šį bus “Laive” atskiru straipsniu parašyta.

Lietuvos Žinios

A. A. Kun. Dr. M. Gustaitis. Poetas a. a. kun. dr. Motiejus Gustaitis, lankydamas Amerikos lietuvių kolonijas, 1914 m. parašė ir išleido poemą "Meilė", kurią dedikavo kun. A. Skripkai. Tą poemą garbingas mūsų poetas pradėjo šiais žodžiais: "Didesnės meilės niekas neturi, kad paguldytų kas savo gyvastį už savo prietelius" — Jon. XV. 13.

Tuos pačius žodžius galima pritaikinti prie velionies gyvenimo. Jis nuo pat jaunų dienelių gyveno ir dirbo ne kam kitam, kaip savo prieteliams, savo tautai ir galų gale, nesulaukęs senatvės, persidirbęs, pasimirė.

A. a. kun. Motiejus gimė Rokų kaime, Žemosios Panemunės parapijoje 1870 m. Gimnaziją išėjo Mariampolėje, baigė Seinų seminariją, daktaro laipsnį įsigijo Romoje, Italijoje.

Kiek mums žinoma, M. Gustaičio yra išleista eilėraščių bei kitokie veikalai: "Tėvynės Ašaros", "Erškėčių Taku", "Meilė" — poema, A. Mickevičiaus "Krymo sonetai" vertimas ir studija "Aureolė", oratorija, išleista Jaroslavy 1918 m., 62 puslapių. "Varpeliai", 64 pusl., išleista Kaune 1925 m., Adomo Mickevičiaus "Vėlinės" II-ji dalis, išleista Kaune 1926 m. 64 puslapių. Monografija: "Kunigas Antanas Tatarė. Jo gyvenimas, cha-

rakteristika ir raštai". Antroji laida 1915 metais, Vilniuje 94 puslapių. "Sielos akordai", "Gaustas ir Zapsė", vertimas iš Slovackio "Anhelis", "Vyčių dovanėlė", išleista Amerikoje.

Pastaruoju laiku velionis daug dirbo prie klasiškų Romos veikalų vertimo. Jų gana daug tilpo Ateitininkų leidžiamame žurnale "Židyns". Be to, M. Gustaičio kuriniai nuolat puošdavo "Draugija", "Ateiti" ir kitus rimtus žurnalus. Laiks nuo laiko jo eilučių pasirodydavo ir dienraščiuose. 1914 ir 1915 m. "Drauge" ir "Pažangoje" nemažai atspausdinta velionies eilių.

Apart sunkaus literatinio darbo, kuriam jis taip uoliai dirbo, velionis būvė tikrai pasišventęs pedagogas ir didelis tikybinio auklėjimo šalininkas ir remėjas. Daugiausia dirbo "Žiburio", švietimo draugijos mokyklose. Mariampolėje, Jūroslavlyje, Lazdijuose, kur ir pasimirė 1927 m. gruodžio 22 d., 4 val. ryte. A. a. kun. M. Gustaitis kurė ir vedė vidurinės "Žiburio" mokyklas, joms vadovėlius rašė.

Amžiną atilsį, darbščiam ir geram Tėvynės sūnui!

Telefonas Canal 7233

PETRAS CIBULSKIS
Maliavojimo Kontraktorius

DAŽŲ IR POPIEROS
KRAUTUVE

2334 So. Leavitt Str., Chicago, Ill.

Užsakykit savo giminėms į Lietuvą

"DRAUGA"

"Draugo" kaina metams Lietuvon
\$7.00; pusei metų \$4.00

"DRAUGAS"

2334 So. Oakley Ave.

CHICAGO, ILL.